

Monumentnummer*: 517016

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 april 2002
Kadaster deel/nr 82731/184

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Haaren Oisterwijk Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Haaren BY Raamse Akkers 14

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Haaren A 3007

Omschrijving**

Inleiding.

De noord-zuid gerichte KERK is gelegen op het zuidelijke terreingedeelte van het voormalige seminarie en verbindt de twee achterste vleugels hiervan door een lange tussengang van één bouwlaag van waaruit toegang verkregen kan worden tot het atrium van de kerk dat wordt geflankeerd door twee kleine éénlaags gebouwtjes onder een met leien gedekt zadeldak. De tussen 1936 en 1940 ontworpen en in vormen van de Delftse School opgetrokken kerk, werd gebouwd als bidkapel voor de leerlingen van het Groot-Seminarie en kwam op de plaats van een voorganger in Waterstaatsstijl uit 1836.

Omschrijving.

De kerk is een driebeukige bakstenen kruisbasiliek met een tweedelige opstand (arcade en lichtbeuk). Elk van de drie traveeën van het schip is overwelfd met een stenen koepelgewelf. De lichtbeuk wordt ondersteund door forse gemetselde luchtbogen. Tegen de zijschepen zijn teniet lopende gemetselde steunberen geplaatst. De kerk heeft twee, relatief lage, facadetorens op de hoeken, een grote en markante vieringstoren op rechthoekige grondslag en twee lage traptorentjes die de halfronde apsis flankeren. Het schip van de kerk heeft een zadeldak met maasgedekte leien; de zijbeuken elk een lessenaardak met maasgedekte leien. Tegen het transept en koor aan bevinden zich aan beide zijden aanbouwen die onder andere als sacristie hebben gediend. De noordwand van de kerk heeft

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een roosvenster met bakstenen en natuurstenen traceringen in de vorm van een zeshoekige ster. Naast het roosvenster zijn grote natuurstenen reliëfs aangebracht; wellicht wapens van de Bossche bisschoppen. Hierboven bevindt zich een fries van acht blindnissen. Het meest opvallende element van de kerk is de massieve vieringstoren met vier achthoekige, overhoeks geplaatste, arkelorentjes. Deze heeft een duidelijk donjon-achtig silhouet en mag waarschijnlijk als een burchtmetafoor opgevat worden. Hoewel de kerk een traditionele baksteenbouw lijkt te zijn, is intern veel gebruik gemaakt van beton bij onder andere de skeletten van de torens. Via een hoog, rechthoekig atrium wordt toegang verkregen tot het schip van de kerk. Het atrium heeft wanden van schoon metselwerk en is overwelfd met dwarsgeplaatste bakstenen troggewelfjes op zware moerbalken met sleutelstukken en natuurstenen korbelen. De vloer met optrede is betegeld met natuurstenen plavuizen. In het atrium bevindt zich een witmarmeren wijwaterbekken. De ingang van het kerkschip wordt gevormd door een met een segmentboog overtoogde vleugel deur met geometrische sierbetimmering. Hierboven is in de vorm van een medaillon een kleurig mozaïek met Maria en Christuskind aangebracht. Het atrium wordt aan de noordzijde tegen de tussengang aan geflankeerd door twee kleine bijgebouwtjes. Beide hebben een rechthoekige grondslag, muren in schoon metselwerk en een zadeldak. De gebouwtjes dienden onder andere als ruimte voor een pastor. De driebeukige basilikale kerk heeft een tweedelige opstand; een rondboog arcade op pijlers en een lichtbeuk met telkens twee gekoppelde segmentboogvensters. De traveeën hebben een vierkante grondslag en elk een apart gemetseld koepelgewelf. Ze worden van elkaar gescheiden door forse bakstenen gordelbogen. Aan de binnenzijde hebben de pijlers steeds een colonnet met een gecanneleerd natuurstenen kapiteel. Tegen de noordwand aan bevindt zich een forse orgel/koor-tribune die in het schip gedragen wordt door natuurstenen bundelpijlers. Het schip heeft ondiepe transeptarmen met zijkapelletjes. Het verhoogde koorgedeelte heeft een vloer met vierkante grijze marmeren plavuizen met incrustatiewerk van wit en rood marmer. In de transepten is met veelkleurige marmeren zuiltjes en figuratieve witmarmeren kapitelen met een recht gesloten bovenwerk met siermetselwerk een soort doorlopende arcade voor de smalle kooromgang gerealiseerd. In het koor wordt deze omgevormd tot een arcade van steeds alternerend een stenen pijler en een marmeren zuiltje. In het koor zijn op de kapitelen instrumenten bespelende engelen afgebeeld. Het metselwerk van de arcade is ajour behandeld en is rijkelijk verlevendigd met natuurstenen blokken ter decoratie. Het veelkleurig glas-in-lood in de halfronde apsis dateert uit 1939, is een ontwerp van H. Koolen, de uitvoerder was G. Mesteron. Voorgesteld zijn onder andere de H. Carolus Borromeus, de H. Drie-eenheid en de H. Franciscus van Sales. De kerk heeft aan weerszijden van het koor enkele grote en kleine bijgebouwen die alle uit de bouwtijd dateren en in detaillering zijn afgeleid van de hoofdvormen van de kerk. Wat afwerking en detaillering betreft is de meeste aandacht uitgegaan naar de sacristie. Deze heeft een voorhal waarin een zware kluis en een witmarmeren wastafel zijn verwerkt. De sacristie zelf heeft een parketvloer en een houten segmentbooggewelf met daarin onderspannen houten moerbalken met een x-vormig dubbel houten schijnwindverband aan de bovenzijde. Hoewel de kerk op het eerste gezicht slechts sober geornamenteerd lijkt te zijn, blijkt bij nadere beschouwing dat met name de veelkleurige marmeren zuilen en kapitelen met figuratieve voorstellingen die zich bij de ondiepe transepten en de kooromgang bevinden en diverse onderdelen van het kerkmeubilair zoals het marmeren hoofdaltaar, de marmeren wastafel, het marmeren wijwaterbekken en de smeedijzeren luchters en gehengen van een hoogwaardige architectonische en kunsthistorische kwaliteit zijn. Orgel en orgelkas zijn niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg. Aan de buitenzijde van de kerk zijn aan de oost- en westwand hardstenen gedenkplaquettes aangebracht die de eerste-steenlegging van zowel de oude als de nieuwe kapel memoreren. Ook is er nog een gedenksteen uit de bouwtijd.

Waardering.

De kerk op het terrein van het voormalige Groot-Seminarie te Haaren, tegenwoordig Haarendael, is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van geestelijke en typologische ontwikkelingen. Aan het gebouwencomplex zijn de opkomst, bloei en het verval van de priesteropleidingen in Nederland goed af te lezen. Het heeft

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

architectuurhistorische waarden vanwege het belang van genoemde objecten binnen het oeuvre van de hoogleraar/architect M.J. Granpré-Molière en vanwege de gebruikte rijke marmerdecoratie en ornamentiek in de kerk. Ensemblewaarden vanwege de situering verbonden met de ontwikkeling van het steeds uitgebreide gebouwencomplex van het voormalige Groot-Seminarie.

Het is van belang vanwege de structurele en visuele gaafheid in relatie tot de landschappelijke omgeving en vanwege de hoogwaardige architectonische kwaliteit van de samenstellende onderdelen. Het heeft zeldzaamheidswaarde vanwege de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid van een dergelijk voormalig Groot-Seminarie.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk